

Dokument o OVB je sám na hraně morálky

Jiří Haramul

Internetový film o praktikách multilevel marketingu pronikl do médií a čelí žalobě na ochranu pověsti.

Okolo finančních konzultantů ze společnosti OVB Allfinanz se prohnala bouře kvůli dokumentu Jakuba Charváta, studenta písecké filmové školy. Charvát, sám bývalý spolupracovník této firmy, v něm kritizuje praktiky multilevel marketingu a metody nábory nových finančních poradců. Půlhodinový dokument má jen na YouTube skoro 400 tisíc zhlédnutí a stal se tématem pro velká média.

Novináři se ale jen okrajově zajímali o jeden závažný etický aspekt filmu. Charvát v něm použil záběry, kdy skrytě natáčel své kolegy na soukromých akcích a večírcích.

Bouřlivý noční život

Nad záběry se pozastavil až Martin Veselovský v rozhovoru s autorem filmu pro DVTV. Ironicky Charvátovi naznačil, že kdyby spolu vyrazili na flám, tak by někdo možná pořídil dost podobné záběry.

S tím se dá naprosto souhlasit. Hrozí totiž, že se zveřejňování záběrů ze soukromých party stane obvyklou praxí, zejména u mladších zaměstnanců firem. Asi si také vzpomenete, že jste v pětadvaceti letech netrávili večery četbou Vrchlického.

Další nebezpečná věc je, že se z bulvárně pojatých záznamů večírků vyvozuje obecná pravda. Pokud je z dokumentu vynecháme, co zůstane? Osobní zpověď režiséra, který má pocit, že naletěl, a jehož v tomto pocitu utvrzují další neúspěšní spolupracovníci OVB. Nelze se pak ubránit dojmu, že jde o svého druhu pomstu a lítost nad první osobní životní prohrou.

Vábění tajných záběrů

Používání skryté kamery (stejně jako úniků ze spisů nebo odposlechů) se v tuzemských médiích přehání. Ještě před deseti patnácti lety se v dokumentární či zpravodajské televizní branži skrytá kamera používala jen ve výjimečných případech.

A i v těchto ojedinělých případech se kolem výsledku vedla široká odborná debata, co je ještě přípustné a co už ne. Poslední takovou kauzou byl dokument Janka Kroupy v televizi Nova, pro který se vžil název Kauza Morava. Tehdejší poslanec Vlastimil Tlustý z ODS se nechal nafotit s figurantkou nahý ve vířivce a jeho stranický kolega Jan Morava, také poslanec, tyto lechtivé fotografie (vybaven skrytou kamerou) nabízel jako tzv. kompro. Nakonec z toho byla v podstatě blamáž. Ale diskusi to rozvířilo obrovskou.

Například v České televizi proto mají kodex, jak se má novinář chovat při natáčení. Píše se v něm, že "Česká televize dbá, aby při natáčení nedošlo k neoprávněnému zásahu do práv jiných osob", a dále určuje, že "před započetím natáčení s respondentem je povinností členů štábu respondenta pravdivě informovat o své totožnosti a charakteru pořadu".

I v ČT se skrytá kamera samozřejmě používá. Důležitá je přitom vysoká společenská nebezpečnost dokumentovaného chování, které navíc nelze zaznamenat jinak. Právě v ČT natáčeli Nora Nováková (dnes Fridrichová) a Richard Samko na letišti diskriminační praktiky imigračních úředníků vůči Romům.

OVB není noční směna v Amazonu

Český televizní kodex ostatně našel svou inspiraci v BBC. Odtamtud pochází jiný příklad účelného použití skryté kamery. Britská stanice před třemi roky odvysílala investigativní dokument Adama Littlera. Reportéra zaujaly abnormálně časté psychické i zdravotní kolapsy zaměstnanců ve skladu Amazonu. Sám se tam nechal zaměstnat jako skladník a díky tomu natočil, co se děje během nočních směn. Pomocí skrytého záznamu doložil děsivé pracovní podmínky.

To ale není případ Jakuba Charváta. Obhajitelné by bylo, pokud by se nechal kvůli natáčení najmout do OVB, byl domluvený s některou z televizí a víc než bouřlivé večírky natáčel náборы nebo jednání s klienty.

Poradenská společnost tvrdí, že použité záběry jsou staré dva roky až šest let a právě s "lidmi z filmu" se OVB sama už dříve rozešla. I tak ale zřejmě filmař poškodil práva natáčených osob. Firma snímek považuje za účelovou kompilaci záběrů a mladého filmaře žaluje kvůli poškození dobrého jména. Chce po něm také stotisícové odškodnění a stažení dokumentu.

Dokument o bývalém zaměstnavateli

V rozhovoru pro DTVV filmař řekl, že původním záměrem bylo ukázat praktiky všech "pojišťováků" na trhu. Tehdy by mohlo obstát, že sám pracoval pro OVB, vznikl by komplexnější materiál. Z toho ale sešlo.

Charvát se rozhodl udělat dokument jen o svém bývalém zaměstnavateli. "Jiné firmy jsem tedy ani nekontaktoval. Nechtěl jsem, aby se ve filmu konkurence vyjadřovala právě k OVB. Prostor pro vyjádření k tvrzením respondentů ve filmu měla dostat jen OVB," vysvětluje Charvát. Právě proto ale budí dokument řadu pochybností: může vzniknout podezření, že celý film vznikl jen jako nástroj konkurenčního boje.

Autor je mediální konzultant.

Zdroj: <http://mam.ihned.cz/c1-65424980-dokument-o-ovb-je-sam-na-hrane-moralky>

K zamyšlení:

Jak byste jako právní zástupce OVB společnost bránili? Předložte argumenty.

Lišila by se vaše argumentace, pokud by režisér filmu nikdy ve společnosti OVB nikdy nepracoval?

Lišila by se situace, pokud by snímek pojednával o různých finančních společnostech, nejen o OVB?

Je legální ve filmu zveřejnit tajně natočené záběry? Je to etické?

Můžeme snímek nazvat jako investigativní? Kdo je v ČR považován za „investigativního novináře“?